

VIII kadencja

KANCELARIA SEJMU

Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

- **KOMISJI NADZWYCZAJNEJ**
DO SPRAW ZMIAN W KODYFIKACJACH
(NR 83)
z dnia 15 października 2019 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Nadzwyczajnej do spraw zmian w kodyfikacjach (nr 83)

15 października 2019 r.

Komisja Nadzwyczajna do spraw zmian w kodyfikacjach, obradująca pod przewodnictwem posła **Arkadiusza Mularczyka (PiS)**, przewodniczącego Komisji, rozpatrzyła:

- poprawki zgłoszone w czasie drugiego czytania do projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (druki nr 3573, 3486, 3694);
- poprawki zgłoszone w czasie drugiego czytania do projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny (druki nr 3665, 3801).

W posiedzeniu udział wzięła **Anna Dalkowska**, podsekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości wraz ze współpracownikami.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Małgorzata Adamczuk**, **Agnieszka Grybska** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych, **Katarzyna Abramowicz**, **Magdalena Klorek**, **Piotr Podczaski** – legislatorzy z Biura Legislacyjnego, **Jarosław Świeczkowski** – stały doradca Komisji.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Otwieram ostatecznie w tej kadencji Sejmu posiedzenie Komisji Nadzwyczajnej do spraw zmian w kodyfikacjach. Witam państwa serdecznie na posiedzeniu Komisji. Witam przedstawicieli Ministerstwa Sprawiedliwości na czele z panią minister Anną Dalkowską, której w tej chwili jeszcze nie ma, ale jak słyszę, zaraz dojdzie.

Mamy dzisiaj w porządku dziennym posiedzenia planowane dwa punkty. Proponujemy, żeby najpierw rozpatrzyć poprawki zgłoszone w czasie drugiego czytania do projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (druki nr 3573, 3486, 3694).

W punkcie drugim rozpatrzylibyśmy poprawki zgłoszone w czasie drugiego czytania do projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny (druki nr 3665, 3801).

Poprawki do projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (druki nr 3573, 3486, 3694) przedstawi poseł Grzegorz Lorek. Proszę bardzo.

Poseł Grzegorz Lorek (PiS):

Szanowny panie przewodniczący, szanowna pani minister, szanowni państwo, w dniu dzisiejszym Klub Parlamentarny Prawo i Sprawiedliwość zgłosiło dwie poprawki. Proponujemy po art. 1 dodać art. 1a–1c. Czy państwo mają przed sobą te poprawki? Czy jest potrzeba omówienia poprawek?

Poseł Andrzej Matusiewicz (PiS):

Chciałbym zabrać głos na temat tych poprawek. Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, pani minister, zgłoszone w czasie drugiego czytania poprawki do projektu senackiego i później dodanego, zmieniającego go, projektu rządowego nowelizacji Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, można potocznie powiedzieć, że nijak się mają do tych przedłożeń. Jakby nie było dość, że projekt senacki został zmieniony przez projekt rządowy.

Było to jednak zasadne ze względu na brak przepisu przejściowego oraz ze względu na potrzebę rozszerzenia przepisów o regulacje dotyczące wnoszenia powództw nie tylko

w zakresie zaprzeczenia ojcostwa i zaprzeczenia macierzyństwa, a także ustalenia bezskuteczności uznania ojcostwa. Chodziło także o to, żeby terminy bieły też w stosunku do przedstawiciela ustanowionego dla osoby ubezwłasnowolnionej.

Tymczasem teraz, na etapie drugiego czytania projektu, ni stąd, ni zowąd, zgłaszane są poprawki, które nie zostały przygotowane przez pana posła Grzegorza Lorka. Przecież on nawet nie potrafi ich przedstawić. Te poprawki dotyczą zmian w ustawie – Prawo restrukturyzacyjne, ustawie – Prawo upadłościowe oraz w ustawie o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw. Okazuje się bowiem, że są luki w przepisach i trzeba je teraz doprecyzować, czy sąd w postępowaniu upadłościowym ma pisać z urzędu uzasadnienie wydawanego postanowienia, czy dopiero na wniosek strony.

Przecież to jest Komisja Nadzwyczajna do spraw zmian w kodyfikacjach. Zgłoszenie takich poprawek w sposób rażąco narusza zasadę poprawnej legislacji. Takich rzeczy nie można robić, nawet jeżeli jest to ostatnie w tej kadencji posiedzenie Sejmu i ostateczne posiedzenie naszej Komisji.

Proszę, żeby w tej sprawie wypowiedziało się Biuro Legislacyjne. Takich rzeczy nie można przecież robić.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Zgłasza się pani mecenas z Biura Legislacyjnego. Bardzo proszę.

Legislator Magdalena Klorek:

Panie przewodniczący. Wysoka Komisjo. W istocie jest tak, jak powiedział poseł Matusiewicz. Poprawka pierwsza oraz ściśle z nią związana poprawka druga wykraczają poza zakres projektu.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Jakie jest, pani minister, stanowisko rządu?

Podsekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości Anna Dalkowska:

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, zdajemy sobie oczywiście sprawę z tego, w którym momencie procesu legislacyjnego te poprawki zostały zgłoszone. Chciałabym jednak zwrócić uwagę, że przepisy dotyczące nowelizacji Kodeksu postępowania cywilnego w zakresie tych dwóch zgłoszonych poprawek wchodzi w życie w dniu 7 listopada br. W związku z tym te nowelizacje ustaw są konieczne w celu uzupełnienia powstałych luk w prowadzeniu przez sądy postępowań upadłościowych i restrukturyzacyjnych.

Z tego względu, przy zachowaniu prawidłowej praktyki stanowienia prawa, te poprawki zostały teraz zgłoszone. Dotyczą one tylko i wyłącznie oczywistych omyłek redakcyjnych. Pierwsza z nich polega na zastąpieniu wyrazów „sądem przekazującym” na „sądem przedstawiającym”. To jest omyłka wyłącznie pisarska. Druga z poprawek redakcyjnych polega na wykreśleniu omyłkowo użytych wyrazów „w brzmieniu dotychczasowym”. Rzeczywiście, te dwie poprawki dotyczące sposobu sporządzania uzasadnień postanowień wydanych na posiedzeniach niejawnym są w istocie rzeczy konieczne ze względu na nowelizację przepisów k.p.c. w zakresie przyjęcia odmiennej regulacji przewidującej, że nie będą sporządzane uzasadnienia do postanowień wydanych na tych posiedzeniach. Dlatego brak tego przepisu może spowodować pewnego rodzaju paraliż postępowań restrukturyzacyjnych. Z tego powodu podtrzymujemy te poprawki.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Na czym miałyby polegać ten paraliż?

Podsekretarz stanu w MS Anna Dalkowska:

Chciałabym, żeby w tej sprawie wypowiedział się pan dyrektor z Departamentu Legislacyjnego Prawa Cywilnego.

Zastępca dyrektora Departamentu Legislacyjnego Prawa Cywilnego Ministerstwa Sprawiedliwości Artur Grajewski:

Panie przewodniczący, szanowni państwo, chodzi o to, że w postępowaniu upadłościowym i restrukturyzacyjnym jest przepis, zgodnie z którym strona, która chce zaskarżyć takie postanowienie ma na to 7 dni od daty doręczenia jej odpisu postanowienia.

Natomiast zgodnie z nowelizacją k.p.c. strona będzie miała taki sam termin na złożenie wniosku o sporządzenie uzasadnienia. W efekcie termin na wniesienie zażalenia jest taki sam, jak na złożenie wniosku o otrzymanie uzasadnienia. Strona będzie więc zmuszona dokonać wyboru. Czyli, jeżeli sądy upadłościowe i restrukturyzacyjne nie będą musiały z urzędu sporządzać uzasadnień, tak jak czyniły to do tej pory, to strona wnosząca zażalenie na postanowienie nie będzie dysponowała jego uzasadnieniem.

Podsekretarz stanu w MS Anna Dalkowska:

W konsekwencji będzie to prowadziło do ograniczenia prawa do sądu. Strona będzie musiała dokonać wyboru i, albo złożyć zażalenie bez uzasadnienia postanowienia, albo złożyć wniosek o uzasadnienie i tym samym stracić możliwość złożenia środka zaskarżenia.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Czy ze strony pań i panów posłów są jakieś głosy w tej sprawie. Proszę bardzo.

Poseł Zdzisław Gawlik (PO-KO):

Panie przewodniczący, szanowni państwo, nie można się godzić na bylejakość, która jest proponowana w stanowieniu prawa i wprowadzanie takich reguł. To jest chyba ważniejsze od tego, o czym państwo mówicie.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Czy panu się tylko tak wydaje, czy jest pan tego pewny?

Poseł Zdzisław Gawlik (PO-KO):

Panie przewodniczący, jeżeli chodzi o kwestię jakości stanowienia prawa, to jestem w tej sprawie pewny i ostatnie posiedzenie utwierdza mnie w tym przekonaniu.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Mamy do czynienia z sytuacją, która jest oczywista. Został złożony projekt poprawek, które, można powiedzieć, wykraczają poza zakres przedłożenia. Jednak nikt nie neguje, że w sensie merytorycznym nie budzą one zastrzeżeń. Musimy dzisiaj zdecydować, czy te poprawki przyjmujemy, czy je odrzucimy. Przed nami jest podjęcie takiej decyzji.

Poseł Andrzej Matusiewicz (PiS):

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, co będzie, jeżeli któraś ze stron zaskarży te przepisy jako niekonstytucyjne z uwagi na to, że zostały w takim trybie uchwalone? Mam na myśli poprawki do ustaw dotyczących prawa upadłościowego i restrukturyzacyjnego oraz zmian, które pośrednio dotyczą zmiany w Kodeksie postępowania cywilnego, a konkretnie dodania jednego artykułu.

Natomiast to, co pani minister wywodziła, jest sprzeczne z uzasadnieniem projektu rządowego. Piszecie w nim, że chodzi o sprostowanie oczywistych omyłek. To nie są jednak po prostu omyłki typu pisarskiego, to są omyłki merytoryczne, których nie można zwyczajnie sprostować. Jakie będą skutki, jeżeli ta nowelizacja nie weszłaby za około miesiąc w życie? Prezydent ma 30 dni na wyznaczenie terminu pierwszego posiedzenia Sejmu nowej kadencji. Jaki byłby bieg nowelizacji tych trzech ustaw, jeżeli skierowano by je do Sejmu i uchwalono o miesiąc później? Czy resort robił jakąś symulację i może powiedzieć, ilu spraw mogłoby to dotyczyć? Przecież, jeżeli ta sprawa jest tak pilna, to można byłoby zdążyć z wejściem w życie tych zmienionych przepisów już z końcem tego roku lub z początkiem 2020 r.

Dziwię się takiemu działaniu resortu, ponieważ całkiem niedawno, nie dalej niż pół roku temu, uchwalaliśmy przecież zmiany w k.p.c. Tymczasem państwo wprowadzacie dopiero teraz, na ostatnim posiedzeniu Sejmu w tej kadencji, kolejne zmiany w Kodeksie postępowania cywilnego. Przecież mieliśmy posiedzenia w końcu lipca i w sierpniu. Trzeba było te poprawki wcześniej zgłosić. Takich rzeczy nie można robić. Stawia to posłów, można powiedzieć, w sytuacji przedmiotowej. Ministerstwo nagle sobie o czymś przypomniało i teraz my nagle, procedując zupełnie inne projekty, jako Komisja Nadzwyczajna do spraw zmian w kodeksach rozpatrująca nowelizację Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, mamy się zajmować zmianami w przepisach prawa materialnego. To nie jest pierwsza tego rodzaju wrzutka, mówiąc kolokwialnie, w tej kadencji Sejmu.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Jakie byłyby ewentualnie tego skutki? Gdyby taka nowelizacja byłaby przeprowadzona w nowej kadencji Sejmu, to ile zajęłoby to czasu? Przez jaki czas te przepisy nie obowiązywałyby?

Podsekretarz stanu w MS Anna Dalkowska:

Pragnę zwrócić państwa uwagę, że te przepisy w obecnym brzmieniu, bez tej nowelizacji, spowodują, że – tak jak powiedziałam na wstępie – strona będzie musiała dokonać wyboru. Będzie musiała albo złożyć środek ochrony, czyli zaskarżenie, albo złożyć wniosek o uzasadnienie. Jeżeli skorzysta z tej drugiej ścieżki, czyli złoży wniosek o uzasadnienie postanowienia, to tym samym straci prawo do sądu. W tym kontekście być może przysługiwałoby stronie prawo do zbadania ewentualnie zgodności tego przepisu z konstytucją, a gdyby poniosła z tego powodu szkodę, to mogłaby liczyć na dochodzenie świadczeń odszkodowawczych ze strony Skarbu Państwa. Wydaje się, że z punktu widzenia potrzeby ochrony prawa do sądu skutki mogą być daleko idące. Zdajemy sobie sprawę, że sam projekt dotyczy zmian w prawie rodzinnym i opiekuńczym, ale nie widzimy teraz innych możliwości dokonania nowelizacji wspomnianych trzech ustaw.

Te poprawki nie zostały wcześniej zgłoszone, a dopiero teraz, gdyż sygnały o potrzebie dokonania takich zmian dotarły do nas dopiero w ostatnim czasie. Uważamy, że powinno się, o ile jest to możliwe, reagować jak najszybciej niż wcale nie reagować.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Jeżeli chodzi o kwestie merytoryczne, to czy są jeszcze inne uwagi ze strony Biura Legislacyjnego?

Legislator Magdalena Klorek:

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, biuro nie ma żadnych uwag do treści poprawek. Natomiast zwracamy uwagę, że poprawki 1 i 2 należy głosowane łącznie, ponieważ poprawka 2 przesądza o terminie wejścia w życie zmian projektowanych w poprawce 1.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Jeżeli nie ma innych uwag, to przejdziemy do głosowania. Kto z pań i panów posłów jest za przyjęciem poprawek?

Legislator Magdalena Klorek:

Nasza uwaga dotyczyła kwestii formalnej głosowania poprawek. Oprócz tej usterki, o której mówił już poseł Matusiewicz i która została przez Komisję omówiona, tzn. wyjścia projektowanych poprawek poza zakres przedłożenia zmian, a więc w dodawanych art. 1a, 1b i 1c, Biuro jest także zobligowane do zwrócenia państwu uwagi, że zmiana zawarta w art. 1c, która dotyczy nowelizacji Kodeksu postępowania cywilnego, jest zmianą projektowaną w okresie *vacatio legis*. Nowelizacja z lipca 2019 r. ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw wejdzie w życie z dniem 7 listopada br. W związku z tym zmiana taka, zgodnie z zasadami techniki prawodawczej, jest dopuszczalna jedynie wówczas, jeżeli konieczne jest usunięcie istniejącej luki w prawie.

Ponadto, jeżeli już mówimy o uchybieniach w tych poprawkach, to Biuro jest również zobligowane do zwrócenia uwagi, że dokonując w tym trybie zmiany w k.p.c., a ściślej mówiąc, nowelizacji tego kodeksu, nie jest zachowany trybu prac nad kodeksami, który jest określony w art. 87 i następnym Regulaminu Sejmu.

Zastępca dyrektora departamentu MS Artur Grajewski:

Mówiąc o tej zmianie kodeksowej, chcę wskazać, że jeżeli nie wprowadzimy tej zmiany, to powstanie luka dotycząca doręczeń. Chodzi o zmianę polegającą na dodaniu art. 1c?

Legislator Magdalena Klorek:

Istotnie, chodziło mi o zmianę zawartą w dodawanym art. 1c. To jest zmiana, która znajduje się w okresie *vacatio legis*. Pozostałe dwie zmiany w art. 1a i 1b są wprowadzane do obowiązujących ustaw matek.

Zastępca dyrektora departamentu MS Artur Grajewski:

Pewnie państwo wiecie, że chodzi tutaj o te, można powiedzieć, sławne już doręczenia korespondencji sądowej przez komorników. Uregulowanie tego w ustawie o komornikach sądowych spowodowało, że dotychczasowe rozporządzenie traktujące o doręczaniu korespondencji sądowej w sprawach cywilnych traci podstawę ustawową w k.p.c. i jest konieczne upoważnienie ustawowe do wydania nowego upoważnienia. Teraz upoważnienie ustawowe nie odpowiada treści rozporządzenia, gdyż usunięto z niego komorników sądowych i przeniesiono do odrębnej ustawy. W związku z tym powstała konieczność wydania stosownego rozporządzenia, na co nikt nie zwrócił uwagi. Teraz, ze względu na okres przedwyborczy, nie było zbyt dużej możliwości przygotowania takiego rozporządzenia. Stąd postulat, żeby dotychczasowe rozporządzenie funkcjonowało jeszcze przez 6 miesięcy i w tym czasie można było wydać nowe.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Czyli te poprawki powinny być głosowane łącznie?

Legislator Magdalena Klorek:

Tak jest.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Mając na uwadze wszystkie argumenty za i przeciw możemy przejść do głosowania obu poprawek. Kto z pań i panów posłów jest za przyjęciem tych dwóch poprawek? (2) Kto jest przeciwny? (4) Kto się wstrzymał od głosu? (0) Poprawki nie zostały przyjęte przez Komisję.

Posłem sprawozdawcą zgodził się zostać poseł Andrzej Matusiewicz.

W punkcie drugim przechodzimy do rozpatrzenia poprawek zgłoszonych w czasie drugiego czytania do projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny (druki nr 3665, 3801). Zostały zgłoszone trzy poprawki. Czy są do nich jakieś uwagi? Czy Biuro Legislacyjne ma uwagi do tych poprawek? Bardzo proszę.

Legislator Piotr Podczaski:

Jeśli chodzi o uwagi o charakterze formalnym, to proponujemy tylko, żeby te trzy poprawki były łącznie rozpatrywane. Mamy też do nich pewne zastrzeżenia. Może koleżanka przedstawi te zastrzeżenia.

Legislator Katarzyna Abramowicz:

Szanowni państwo, mamy w zasadzie dwie uwagi, ale uwaga pierwsza będzie dotyczyła również § 4. Chcielibyśmy zapytać się, czy prawidłowe jest użycie wyrazu „uczestników” w art. 586 w § 2? Czy nie powinny być użyte sformułowania „przysposabiającego” oraz „osoby, której zgoda na przysposobienie jest potrzebna”, ewentualnie „uczestników postępowania”? Takimi sformułowaniami posługuje się Kodeks postępowania cywilnego.

Kolejna uwaga dotyczy konieczności złożenia oświadczenia w celu osiągnięcia korzyści. W § 2 mamy zapisany taki obowiązek, można powiedzieć, od strony pozytywnej, gdyż osoba jest zobowiązana do złożenia takiego oświadczenia w przypadku, gdy taką korzyść osiągała. Czy to oznacza, że brak oświadczenia będzie uznany przez sąd jako nieosiągnięcie korzyści? Czy zawsze takie oświadczenie musi zostać złożone?

Nasze pytanie jest również związane z brzmieniem § 4, w którym zapisany jest ten sam obowiązek, ale od strony negatywnej. Czyli osoba, która wyraża zgodę na przysposobienie dziecka, ma obowiązek złożenia oświadczenia, że nie działa w celu osiągnięcia korzyści majątkowej. Czy w takim razie będzie mogła złożyć oświadczenie, że działa w celu osiągnięcia takiej korzyści? Naszym zdaniem, w obu przypadkach powinien być określony jednakowy sposób opisu tego obowiązku z tego względu, że sam fakt osiągnięcia korzyści majątkowej nie wpływa na odpowiedzialność karną ani na przysposobienie, a tylko zatajenie tego faktu wpływa na taką odpowiedzialność.

Kolejna, ostatnia uwaga dotyczy odwołania z § 4. Czy celowe jest odwoływanie się na cały § 2, kiedy ten paragraf w art. 211a k.k. mówi o dwóch sytuacjach. W pkt 1 jest mowa o postępowaniu o przysposobienie, a pkt 2 nie dotyczy w ogóle takiego postępowania. Wydaje się więc, że nie będzie dotyczyć tej sytuacji.

**Dyrektor Departamentu Legislacyjnego Prawa Karnego Ministerstwa Sprawiedliwości
Karina Bednik:**

Bardzo dziękuję za te trzy uwagi zgłoszone przez Biuro Legislacyjne do naszych propozycji poprawek. W pierwszej kolejności odniosę się do uwagi dotyczącej zmiany w art. 586 Kodeksu postępowania cywilnego. Ta zmiana polega na dodaniu w § 2 zdania drugiego. Chcę zwrócić uwagę, że w propozycji objętej poprawką zgłoszoną w czasie drugiego czytania, jest mowa o „uczestniku”, a nie o „uczestnikach”, jak powiedziała pani mecenas. Chodzi o pouczenie uczestnika o treści art. 211a § 2 pkt 1 oraz § 3 Kodeksu karnego. Istotnie, tak jak zauważyła pani mecenas, w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego w części ogólniej posłużono się pojęciem „uczestnik postępowania”. W przepisach rozdziału, których dotyczy zmiana objęta poprawką, czyli art. 510, 512, 518 i dalszych, jest mowa o wezwanym, który staje się uczestnikiem postępowania. Prosiłabym, żeby pani sędzia zabrała jeszcze dodatkowo głos w tej sprawie. W naszym przekonaniu ta propozycja poprawki nie wymaga zmian.

Podsekretarz stanu w MS Anna Dalkowska:

Chciałabym jeszcze uzupełnić, że art. 510 i dalsze k.p.c. dotyczą postępowania nieprocesowego. W tym postępowaniu mamy do czynienia z wnioskodawcą i uczestnikami. Dlatego popieramy w tym zakresie poprawkę i taką nomenklaturę.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Czyli państwo nie widzicie potrzeby dokonania korekty?

**Naczelnik Wydziału Prawa Karnego w Departamencie Legislacyjnym Prawa Karnego
MS Marcin Kowal:**

Nie widzimy.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Czy możemy przejść do głosowania?

Dyrektor departamentu MS Karina Bednik:

Omówiliśmy tylko jedną z trzech zgłoszonych przez Biuro Legislacyjne uwag. Druga uwaga dotyczy odesłania w objętym poprawką 3 projektowanym § 4 do art. 211a § 2 w całości. Jak rozumiem, uwaga Biura Legislacyjnego sprowadzałaby się, o ile dobrze zrozumiałam, do ograniczenia zakresu tego pouczenia tylko do art. 211a § 2 pkt 1.

Prosiłabym, żeby nasze stanowisko w tej sprawie przedstawiła pani sędzia Ewa Sobólganiec.

Główny specjalista w Departamencie Spraw Rodziny i Nieletnich MS Ewa Sobólganiec:

Dzień dobry. Rozumiem, że Biuro Legislacyjne nie dostrzega potrzeby pouczenia również o tym, że do nabycia władzy rodzicielskiej nad dzieckiem może dojść z pominięciem postępowania o przysposobienie. Należy jednak pamiętać, że w sytuacji, kiedy jeden z rodziców, standardowo jest to matka, oświadcza przed sądem opiekuńczym i wyraża zgodę tzw. blankietową na przysposobienie dziecka w przyszłości, bez wskazania osoby przysposabiającego, to, mówiąc kolokwialnie, dziecko uwalnia się dla systemu. Znaczy to, że musi minąć 6 tygodni, kiedy rodzic może odwołać tę zgodę, a po tym terminie dziecko trafia z zasady do systemu adopcyjnego. Co to znaczy? Sąd opiekuńczy musi wtedy jak najszybciej ustanowić dla dziecka opiekuna prawnego i w zasadzie nie istnieją przeszkody, żeby takie postępowanie adopcyjne zostało wszczęte.

Należy jednak pamiętać, że może się również zdarzyć sytuacja, że kiedy już dziecko jest w takiej sytuacji, że ma tylko opiekuna prawnego, gdyż matka nie ma już władzy rodzicielskiej, ponieważ wyraziła zgodę na przysposobienie dziecka w przyszłości, może znaleźć się mężczyzna, który oświadczy, że jest jego biologicznym ojcem. Ten mężczyzna nie uznał dziecka w czasie, gdy było to jeszcze możliwe i nie skontaktował się z matką dziecka przed momentem złożenia przez nią zgody na przysposobienie dziecka w przyszłości, bez wskazania przysposabiającego, a także w ciągu 6 tygodni od chwili złożenia takiego oświadczenia przed sądem opiekuńczym, kiedy mogłaby tą zgodę odwołać. Teraz oświadcza, że jest ojcem dziecka i chce je uznać. Życie zna takie przypadki.

Proszę pamiętać, że uznanie dziecka przeprowadza się przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego albo w sądzie i przepisy nie przewidują w tym zakresie jakichś barier. Założenie jest takie, że jeżeli mężczyzna chce uznać swoje ojcostwo, to posiada o tym wiedzę i wolę bycia ojcem dziecka. Jest to jego oświadczenie i do tego jest oczywiście potrzebna zgoda drugiej osoby.

W związku z tym wydaje się nam, że to nie będą wyłącznie te przypadki, kiedy dziecko trafia do państwowego systemu adopcyjnego i wyszukuje mu się rodzinę adopcyjną przez ośrodki adopcyjne w trybie uregulowanym ustawą o systemie pieczy zastępczej. Ta ustawa reguluje szczegółowo działalność ośrodków adopcyjnych i dalszą procedurę, zanim sprawa, tj. wniosek o przysposobienie, trafi do sądu. Będzie to wniosek kandydatów wyszukanych przez ośrodek adopcyjny i przez niego sprawdzonych. Wspominam o tym, gdyż czasami to gdzieś umyka, że do sądu trafia już gotowy wniosek, a kwalifikacje przysposabiających już są wcześniej zbadane.

Naczelnik wydziału w MS Marcin Kowal:

Chciałbym odnieść się do trzeciej uwagi Biura Legislacyjnego, dotyczącej treści art. 586 § 2 i art. 589 § 4 w zakresie treści oświadczeń, które mają składać uczestnicy postępowania. W naszym najgłębszym przekonaniu przepis jest skonstruowany prawidłowo. Są to całkowicie odmienne sytuacje. O ile w art. 586 § 2 mowa jest o sytuacji, w której dochodzi do przysposobienia i mamy dwóch uczestników postępowania, jest rodzic, który wyzbywa się władzy rodzicielskiej i składa oświadczenie. Natomiast drugie oświadczenie ma być złożone przez osobę, która ma nabyć władzę rodzicielską. Stąd te pouczenia są odmienne. W przypadku rodzica chodzi o art. 211a § 2 pkt 1, a w przypadku osoby, która ma nabyć władzę rodzicielską chodzi o art. 211a § 3.

Z punktu widzenia prawidłowości procedury adopcyjnej, a także prawidłowości zastosowania przepisu karnego, istotne jest dla nas to, czy korzyść majątkowa została udzielona, czy nie została udzielona. Dlatego uczestnicy postępowania składają oświadczenie o tym czy ta korzyść była, czy też nie. Nie składają oni oświadczenia negatywnego i jest to wystarczające. Jeżeli taka korzyść miała miejsce, a uczestnicy takich oświadczeń nie złożyli, to wówczas aktywizuje się przepis karny, w którym jest mowa o zatajeniu istotnej informacji w postępowaniu o przysposobienie. Jak powiedziałem, w tym przypadku mamy do czynienia z dwoma uczestnikami postępowania, tj. z rodzicem, który wyzbywa się władzy rodzicielskiej i osobą, która tę władzę rodzicielską nabywa. Istnieje więc możliwość weryfikowania oświadczeń.

W przypadku, o którym mowa w art. 589 § 4, sytuacja jest diametralnie odmienna, ponieważ tutaj mamy do czynienia z jednostronnym oświadczeniem woli i wiedzy. Takie oświadczenie składa tylko i wyłącznie jedna osoba, tzn. rodzic, który wyzbywa się władzy rodzicielskiej. Nie ma tu oświadczenia drugiej strony, a więc możliwości weryfikacji. Co więcej, bardzo ważne jest to, że po wyzbyciu się władzy rodzicielskiej taka osoba, z punktu widzenia organów procesowych staje się nieuchwytna. Dlatego w tym przypadku chcemy, żeby było złożone oświadczenie pozytywne, czyli wtedy, gdy korzyść miała miejsce jak i wówczas, gdy takiej korzyści nie ma. Może to być istotne z punktu widzenia sądu orzekającego w sprawie o przysposobienie, jak również z punktu widzenia realizacji normy prawnokarnej. Dlatego uważamy, że jest to rozróżnienie jak najbardziej uzasadnione.

Legislator Katarzyna Abramowicz:

Jeżeli mogę, to chcę odnieść się do państwa odpowiedzi dotyczącej sytuacji z § 4. Wydaje się nam, że w sytuacji, gdy jest tylko matka, która wyraża zgodę na przysposobienie i nie ma wiedzy o ojcu, to pouczenie nie dotyczy tego ojca, gdyż nie uczestniczy on w tym postępowaniu. Nawet jeżeli później ojciec będzie chciał w USC uznać takie dziecko, to § 4 nie będzie miał do niego zastosowania, gdyż nie będzie on pouczany o treści art. 211a § 2, bo są to różne postępowania. Być może taka sytuacja mogłaby dotyczyć matki, która wie, że istnieje taki ojciec, ale jest to sytuacja zupełnie hipotetyczna, że ta matka przewidując, że ojciec będzie chciał później uznać dziecko, wyraża zgodę na przysposobienie i ma z tego jakąś korzyść majątkową lub osobistą. Natomiast ojca, którego nie ma w postępowaniu, nie będzie, naszym zdaniem, ta sytuacja dotyczyć.

Jeśli chodzi o rozróżnienie, o którym mówił pan sędzia, to chciałabym zwrócić uwagę, że w tej chwili mamy w § 2 i w § 4 tylko jeden rodzaj oświadczenia. W § 2 mamy oświadczenie pozytywne, że osiągnął korzyść majątkową, a w § 4 oświadczenie negatywne, że nie osiągnął takiej korzyści. Stąd bierze się nasza wątpliwość, gdyż te przepisy w obecnym brzmieniu nie dają możliwości złożenia dwóch rodzajów oświadczenia.

Naczelnik wydziału w MS Marcin Kowal:

Właśnie wyjaśniałem, że jest to jak najbardziej uzasadnione. W przypadku postępowania o przysposobienie, a więc procedury, o której mowa w art. 586 § 2 nie ma sensu zmuszać kogoś do składania oświadczenia o tym, że nie przyjął korzyści. Jeżeli tej korzyści nie było, to nie trzeba tego rodzaju oświadczenia składać. Nas ta sytuacja interesuje z punktu widzenia normy prawnokarnej, kiedy określona korzyść zostałaby przekazana i takie przysporzenie miałyby miejsce. Dlatego takie oświadczenie powinno być złożone i będzie ono decydować o tym, czy w takich okolicznościach dopuszczalna jest adopcja, czyli przysposobienie.

Jak już wielokrotnie mówiliśmy, zarówno na posiedzeniach Sejmu, jak i na posiedzeniach Komisji, nie każde przysporzenie będzie skutkowało tym, że sąd oceni niedopuszczalność adopcji i wydanie orzeczenia o przysposobieniu. Przykładowo może to być jakieś drobne przysporzenie w okresie połogu, kiedy matka będzie wspomagana. Nie jest to jednak coś na tyle karygodnego, żeby nie dopuścić do przysposobienia. Ten przepis jest właśnie w tym celu ukierunkowany.

Natomiast, jak już powiedziałem, w § 4 mamy do czynienia z jednostronnym oświadczeniem woli, ponieważ musimy kategorycznie wiedzieć, czy ta osoba składa oświadczenie o wyzbyciu się władzy rodzicielskiej w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, czy też nie. Wobec czego oczekujemy, że złoży zarówno jedno, jak i drugie oświadczenie. Oczywiście w treści będą one, można powiedzieć, zbliżone, ale powinno być złożone w jednym i w drugim przypadku. Natomiast, jeszcze raz podkreślę, że w przypadku § 2 takiej konieczności już nie ma. Interesuje nas tylko fakt zatajenia, że korzyść majątkowa miała miejsce.

Legislator Katarzyna Abramowicz:

Nawiązując do tego, co pan sędzia przed chwilą powiedział, chcielibyśmy zwrócić uwagę, że w tej chwili mamy przepisów, które uzależniałyby przysposobienie od tego, czy jest korzyść majątkowa, czy jej nie ma. Takich przepisów ten projekt nie tworzy. Natomiast w Kodeksie karnym warunkiem odpowiedzialności jest zatajenie faktu osiągnięcia korzyści, a nie samo osiągnięcie korzyści. W tych obydwu przypadkach nie ma znaczenia, czy ktoś osiągnął tę korzyść, czy jej nie osiągnął, a tylko istotne jest to, czy się do tego przyznał, czy nie przyznał.

Naczelnik wydziału w MS Marcin Kowal:

Zgadzam się. Taka była intencja wnioskodawcy. Intencją jest to, żeby wychwycić sytuację, w której ktoś działa w celu osiągnięcia korzyści, ale niekoniecznie taką korzyść osiągnął. Oczywiście, możliwe są takie sytuacje, kiedy już w trakcie postępowania o przysposobienie korzyść została przekazana i uzyskana. Może być również taka sytuacja, kiedy strony umówią się, że ta korzyść zostanie przekazana już po przeprowadzeniu postępowania o przysposobienie. W gruncie rzeczy intencją tych przepisów jest to, żeby nie dopuścić do sytuacji, kiedy przepisy prawa karnego, które proponujemy, będą mogły być w bardzo łatwy sposób obchodzone, jeżeli nie będzie tych uzupełniających regulacji. One mogłyby być obchodzone w ten sposób, że strony umówią się, iż korzyść majątkowa zostanie wypłacona dopiero po przeprowadzeniu postępowania. Wówczas w ogóle nie będzie można mówić o tym, że coś zostało zatajone w postępowaniu o przysposobienie, ponieważ wtedy nie było tej korzyści, a będzie ona wypłacona dopiero po skutecznym prawomocnym orzeczeniu przysposobienia. Te przepisy mają temu właśnie służyć, ponieważ oświadczenie o tym, czy ta korzyść miała miejsce, czy nie miała, ma być złożone nie później niż przed wydaniem orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie o przysposobienie. Dodam, że celowo zakreśliliśmy taki termin.

Konkludując, jeżeli takie oświadczenie zostanie złożone po zakończeniu postępowania, to nie będzie ono ekskulpujące i nie będzie wyłączało odpowiedzialności karnej. Taki jest cel tego przepisu.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Dziękuję, Czyli te trzy poprawki powinny być głosowane łącznie?

Legislator Magdalena Kłorek:

Tak jest.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Możemy przejść do głosowania poprawek. Kto z pań i panów posłów jest za przyjęciem poprawek od 1 do 3? (6) Kto jest przeciwny? (0) Kto się wstrzymał od głosu? (0) Poprawki zostały przyjęte przez Komisję.

Posłem sprawozdawcą będzie pan poseł Andrzej Matusiewicz.

Poseł Andrzej Matusiewicz (PiS):

Zgoda.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Mularczyk (PiS):

Dziękuję. Bardzo państwu dziękuję za sprawne przeprowadzenie posiedzenia Komisji. Chcę również podziękować państwu za pracę w tej Komisji, ponieważ w tej kadencji Sejmu to było jej ostatnie posiedzenie.

Zamykam posiedzenie Komisji Nadzwyczajnej do spraw zmian w kodyfikacjach.